

14.10.2025

Liikenne- ja viestintävaliokunta

KKV/1178/03.02/2025

Kuluttaja-asiamiehen lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä 128/2025 vp eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta ("KKV") kuluttaja-asiamiestä edustaen lausuntoa hallituksen esityksestä 128/2025 vp eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi.

Kuluttaja-asiamies kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu asiassa seuraavaa:

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne ja viestintäministeriön ("LVM") asettamassa työryhmässä, jossa KKV on ollut mukana. Työryhmätyöskentelyn yhteydessä KKV:lla on ollut mahdollisuus esittää näkemyksiään data-asetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä ja vaikuttaa siten hallituksen esityksen sisältöön. KKV:n esittämiä näkemyksiä on jo huomioitu esityksessä, eikä asiasta ole enää erikseen tarvetta lausua yksityiskohtaisesti.

Kuluttaja-asiamies katsoo kuitenkin tarpeelliseksi toistaa hallituksen esityksessä todetun lisäresurssitarpeensa sekä KKV:n lisäresurssitarpeen myös tässä lausunnossa. Hallituksen esityksessä esitetään KKV:lle uudeksi tehtäväksi edistää data-asetuksen 37 artiklan 5 kohdan a alakohdan tarkoittamaa kuluttajien datalukutaitoa. Lisäksi hallituksen esityksessä esitetään, että KKV:ssa toimiva kuluttaja-asiamies olisi data-asetuksen 37 artiklan mukainen valvonnasta vastaava toimivaltainen viranomainen data-asetuksen 3 artiklan 2 ja 3 kohtien osalta silloin, kun kyse on elinkeinoharjoittajan ja kuluttajan välisistä tilanteista. Ko. artiklakohdissa säädetään sopimuksen tekemistä edeltävistä tiedonantovelvoitteista. (Ehdotettu laki datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta 3 §)

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, vaikka KKV:n nykyisiin tehtäviin kuuluu edistää ja toteuttaa kuluttajavalistusta ja -kasvatusta, ei uudelle kuluttajien datalukutaidon edistämistehtävälle ole virastossa olemassa olevia resursseja. KKV:lla ei ole tällä hetkellä käytettävissään nimenomaisia kanavia tai tapoja toteuttaa kuluttajat laajasti tavoitettavia valistuskampanjoita, joita kuluttajien datalukutaidon edistäminen edellyttäisi, vaikka KKV:ssa tehdäänkin kuluttajaviestintää. Datalukutaidon edistäminen edellyttäisi esimerkiksi verkkopalveluiden kehittämistä. Datalukutaidon edistäminen vaatisi myös yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan viranomaisten kanssa, joiden tehtäviin kuuluu edistää kokonaisvaltaisemmin digitaalisia lukutaitoja ja niiden osana myös datalukutaitoa. Samoin kuluttaja-asiamiehelle edellä olevan mukaisesti esitettävä tehtävä olisi uusi ja sen toteuttaminen edellyttäisi uutta

14.10.2025

osaamista. Koska data-asetuksesta tulisi kuluttaja-asiamiehelle pysyvästi lisää valvontatehtäviä, edellyttäisi näiden hoitaminen pysyvää lisäresurssia.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, KKV:lle ja sen yhteydessä toimivalle kuluttaja-asiamiehelle arvio lisäresurssitarpeesta on vähintään yksi henkilötyövuosi. Arvioon liittyy kuitenkin epävarmuutta, koska viranomaisten neuvonta- ja valvontatehtävien määrää on haastavaa ennakoida sääntelyn ollessa täysin uuden tyyppistä ja kohdistuessa laajasti eri sektoreihin. Selvää on, että varsinaisten valvontatehtävien lisäksi viranomaisilla olisi oltava riittävät resurssit myös neuvontaan ja ohjaukseen, jotta data-asetuksen tavoitteet on mahdollista saavuttaa. (Hallituksen esityksen kohta 4.2.2.4 Julkinen talous - valtionhallinto, alaotsikko Valtion talousarvio, s. 56)

Katri Väänänen
kuluttaja-asiamies

Kristiina Vainio
ryhmäpäällikkö